

Tomasz Ratajczak

„Kraków – Lwów: książki, czasopisma, biblioteki XIX i XX wieku”

IX Międzynarodowa Konferencja Naukowa (Kraków, 21-23 listopada 2007 r.)

W dniach 21–23 listopada 2007 r. w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie odbyła się konferencja naukowa „Kraków – Lwów: książki, czasopisma, biblioteki XIX i XX wieku”. Było to już dziewiąte z tego cyklu spotkanie badaczy reprezentujących różne dyscypliny naukowe, jednocześnie drugie o charakterze międzynarodowym. Wzięło w nim udział prawie 100 przedstawicieli polskich i ukraińskich ośrodków akademickich, a także bibliotekarze i muzealnicy z Niemiec, Polski i Ukrainy. W sumie wygłoszono kilkadziesiąt referatów i komunikatów, których streszczenia wraz z innymi materiałami informacyjnymi organizatorzy spotkania rozdali referentom i zaproszonym gościom tuż przed oficjalnym rozpoczęciem konferencji. Tradycyjnie obradom towarzyszyła okolicznościowa wystawa – tym razem jej tematem przewodnim była prasa polska we Lwowie (ze zbiorów Lecha Kokocińskiego – warszawskiego bibliofila i kolekcjonera).

Konferencję otworzyła dyrektor Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa AP w Krakowie – dr hab. Halina Kosętka prof. AP, natomiast wystąpienia powitalne wygłosili: prorektor ds. nauki AP – prof. dr hab. Tadeusz Budrewicz oraz dziekan Wydziału Humanistycznego AP – dr hab. Kazimierz Karolczak prof. AP.

Wzorem lat ubiegłych obrady toczyły się w ramach sesji plenarnych, które zaplanowano na rozpoczęcie i zakończenie konferencji, oraz w czterech sekcjach panelowych. Te ostatnie dotyczyły: książek i wydawnictw (sekcja I), prasy (sekcja IIa i IIb), bibliotek (sekcja III) oraz kultury literackiej (sekcja IV). O ile w czasie pierwszego spotkania plenarnego zdecydowanie dominowała tematyka lwowska, a zwłaszcza zagadnienia związane z tamtejszą prasą, o tyle wystąpienia kończące konferencję pod względem tematycznym były bardziej zróżnicowane, odnosiły się przy tym nie tylko do zjawisk lwowskich bądź krakowskich, ale w ogóle galicyjskich. Duże zróżnicowanie tematyczne miały również referaty i komunikaty wygłoszone w ramach poszczególnych sekcji.

Wśród referentów drugi raz z rzędu najliczniejszą grupę stanowili badacze prasy galicyjskiej (stąd też względy organizacyjne wymusiły powołanie dwóch sekcji prasoznawczych). W tym gronie należy wymienić przede wszystkim dr hab. Grażynę Gzellę prof. UMK (Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), która mówiła o lwowskich czasopismach studenckich w dobie autonomii, następnie prof. dra hab. Jerzego Jarowieckiego (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, Akademia Pedagogiczna w Krakowie; Wyższa Szkoła Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu), który również nawiązał do dziejów prasy lwowskiej, ale uczynił to w kontekście ukazujących się we Lwowie międzywojennych czasopism literackich i kulturalno-społecznych, oraz prof. dra hab. Stanisława Czarnika (Instytut Książki i Czytelnictwa, Biblioteka Narodowa w Warszawie), mówiącego o wpływie pism lwowskich na obieg tekstów literackich w międzywojniu (te trzy wystąpienia zostały wygłoszone w podanej wyżej kolejności w trakcie pierwszych obrad plenarnych). Pozostałe referaty z palety prasoznawczej, najogólniej rzecz ujmując, dotyczyły bądź to poszczególnych periodyków galicyjskich, bądź też tematyki galicyjskiej na łamach pism wydanych w granicach lub poza granicami byłego zaboru austriackiego. Spośród nich warto wymienić wystąpienie dr Małgorzaty Korczyńskiej-Derkacz (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, Uniwersytet Wrocławski), prezentującej polskie jednodniówki okresu międzywojennego (ze zbiorów Biblioteki Narodowej) jako źródło informacji o życiu młodzieży akademickiej Lwowa, ks. dra Andrzeja Kalety (Instytut Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa, Akademia Świętokrzyska w Kielcach), przedstawiającego niezwykle interesujące zjawisko na rynku prasowym w międzywojennej Polsce, jakim było czasopiśmiennictwo urzędowe kurii biskupich (na przykładzie metropolii krakowskiej), wreszcie – prof. dr hab. Hanny Tadeusiewicz (Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, Uniwersytet Łódzki), która po wnikliwej lekturze periodyków drukarskich z XIX i pierwszej połowy XX wieku omówiła zamieszczone na ich łamach teksty jubileuszowe i wspomnienia pośmiertne na temat zmarłych drukarzy galicyjskich (wystąpienie prof. H. Tadeusiewicz miało miejsce w czasie drugich obrad plenarnych, zamykających konferencję, natomiast dwa pozostałe referaty uwzględniono w programie posiedzeń jednej z sekcji prasoznawczych).

Kolejną pod względem liczebności grupę prelegentów stanowili znawcy książek i badacze ruchu wydawniczego. W tym gronie przede wszystkim należy wymienić dr hab. Marię Konopkę prof. AP (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, Akademia Pedagogiczna w Krakowie), która referatem na temat lwowskiego rynku wydawniczego w pierwszych latach autonomii galicyjskiej rozpoczęła obrady konferencyjne, oraz panów: dra hab. Krzysztofa Woźniakowskiego prof. AP (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, Akademia Pedagogiczna w Krakowie) i dra Grzegorza Niecia (Katedra Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, Wyższa Szkoła Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu). Prof. K. Woźniakowski w swoim szkicu wygłoszonym w drugim dniu obrad sekcji I przybliżył postać Zofii Jaremkopytowskiej, autorki tomiku poetyckiego *Rozdroża*, stanowiącego jeden z epizodów „barwnych i nie do końca jeszcze rozpoznanych dziejów konspiracyjnego ruchu wy-

dawniczego Krakowa czasów II wojny światowej”, z kolei dr G. Nieć, zamykając swoim referatem obrady plenarne w pierwszym dniu konferencji, omówił sylwetkę i zbiory kolekcjonerskie wspomnianego już L. Kokocińskiego, zachęcając wszystkich uczestników i gości konferencyjnych do obejrzenia wystawy okolicznościowej, której oficjalne otwarcie nastąpiło zaraz po tym wystąpieniu.

Spośród referatów na temat kultury literackiej warto wyróżnić cztery głosy. Dwa z nich wygłosili, reprezentując gospodarzy konferencji: dr hab. Jerzy Stefan Ossowski, który omówił krakowskie losy lwowskiej poetki Marii Stobiedzkiej, oraz dr Wanda Matras, prezentująca ustalenia dotyczące salonu literackiego „Przekroju” Mariana Eilego. Kolejne referaty były autorstwa prelegentów „zewnątrznych”: tekst dr Marii Jazownikowej (Instytut Filologii Polskiej, Uniwersytet Zielonogórski) traktował o krakowskim „Życiu” i jego stosunku wobec romantyzmu, z kolei wystąpienie mgr Ireny Gruchały (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, Uniwersytet Jagielloński) miało na celu zaprezentowanie pasji bibliofilskiej Heleny Dąbcańskiej.

Wśród prelegentów zajmujących się kwestiami bibliotekoznawczymi duże zainteresowanie wzbudziły: dr Urszula Paszkiewicz (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Warszawa), przybliżając książkowe znaki własnościowe bibliotek we Lwowie w XIX i pierwszej połowie XX w., dr Barbara Maresz (Biblioteka Śląska w Katowicach), mówiąca o współpracy pomiędzy lwowskim Ossolineum a Biblioteką Sejmu Śląskiego, czy też panie: dr Barbara Kamińska-Czubała (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, Akademia Pedagogiczna w Krakowie) i mgr Dorota Witczak (Biblioteka Główna Akademii Pedagogicznej w Krakowie), które określiły w liczbach zasoby cyfrowych bibliotek Krakowa i Lwowa.

Na osobną uwagę zasługuje jeszcze wystąpienie prof. dra hab. Wacława Waleckiego (Katedra Literatury Staropolskiej i Zakład Bibliografii Polskiej im. K. Estreicherów, Uniwersytet Jagielloński), prezentującego osiągnięcia Centrum Badawczego Bibliografii Polskiej Estreicherów w zakresie digitalizacji *Bibliografii Polskiej* oraz omawiającego zasady międzynarodowej współpracy w tworzeniu komputerowych baz danych z zakresu bibliografii.

Konferencję zamknęło krótkie podsumowanie trzydniowych obrad.

Zaproszenie na konferencję przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, zwłaszcza bibliologów, bibliotekoznawców, prasoznawców, historyków i literaturoznawców umożliwiło wskazanie wspólnych elementów łączących ich badania. Tą wspólną płaszczyzną kolejny raz okazały się XIX- i XX-wieczne książki i prasa kojarzone z ziemią byłego zaboru austriackiego.